

Gynnsam bevarandestatus för skogen nås aldrig!

151217

Sammandrag

För att nå gynnsam bevarandestatus för den svenska skogen fordras 20% av varje ursprunglig skoglig naturtyp. Endast för fjällbjörkskog finns nu tillräckligt. Enligt Skogsstyrelsens konsekvensanalys SKA 15 så kommer arealen naturtyper att minska avsevärt till 2020! Att fördubbla Naturvårdsarealen räcker inte för att förhindra detta! Detta sammantaget med att det sedan länge tett sig uppenbart att målet inte kommer att nås och att Sverige minskat arealen naturtyper det senaste decenniet måste tolkas att Sverige inte har för avsikt att uppnå gynnsam bevarandestatus för den svenska skogen.

Bakgrund

EU föreskriver att bevarandestatus för naturtyper inklusive de skogliga skall rapporteras vart sjätte år. Naturvårdsverket har hittills uppdragit åt Artdatabanken att göra underlaget för denna rapportering och sedan vidarebefordrat uppdraget utan ytterligare prövning eller ställningstagande. Artdatabanken har fastställt att för gynnsam bevarandestatus för den svenska skogen skall det finnas minst 20% av varje ursprunglig naturtyp i varje "region". Detta innebär att en femtedel av den svenska skogsmarken berörs. Detta tillkommer *utöver* andra skäl för miljöavsättningar även om överlappning förekommer! Av rapporterna till EU 2007 och 2013 framgår hur otillräckliga arealer som finns, och att utvecklingen inte är positiv. Endast en av 15 analyserade skogliga naturtyper, fjällbjörkskog, har den areal som behövs för gynnsam bevarandestatus. Idag är mindre än hälften av det angivna behovet av naturtyper uppfyllt, mer än en tiondel av Sveriges skogsmark skulle behöva omskas till något annat. Detta har varit känt för myndigheter, Miljövårdsberedning, SLU och Regering sedan ett decennium, även om det är få individer som känt till den areella omfattningen av de areella bristerna ens approximativt, och ingen tycks ha velat bidra till att sprida uppgifterna om arealer före hösten 2014.

Förslag till åtgärder

- 1) Sverige bör omgående klargöra att Sverige inte har för avsikt/möjlighet att uppnå gynnsam bevarandestatus för skogens naturtyper enligt Artdatabankens tolkning.
- 2) Sverige bör initiera en sårbarhetsanalys vad konsekvenserna för arterna blir vid olika alternativ för kvarstående areal av de olika naturtyperna (t ex 5% och 10%).

Skogsstyrelsens konsekvensanalys

Skogsstyrelsen gör återkommande framtidsanalyser (konsekvensanalyser) genom framskrivningar av skogstillståndet de närmaste hundra åren under olika förutsättningar (scenarier), sk SKA. [Den senaste SKA15 \(oktober 2015\) här!](#) SKA genomförs för att strategiskt studera konsekvenser av olika scenarier i avvägningen mellan produktion respektive miljö och andra intressen. Valet av scenarier i SKA15 är framtagna framförallt via diskussioner i referensgruppen till projektet och är därmed i någon mening efterfrågestyrda. Valet av scenarier visar inte Skogsstyrelsens ställningstagande, utan belyser effekterna av olika handlingsalternativ. När det gäller naturtypsarealerna så visar scenariot "Dagens skogsbruk" en sannolik utveckling givet dagens styrmedel inom skogspolitiken. Bakgrunden till formuleringen av scenarier finns mer utförligt i:

<http://shop.skogsstyrelsen.se/shop/9098/art17/31291417-4ef099->

[Skogliga konsekvensanalyser webb.pdf](#) Rapporterna ingår i Skogsstyrelsens rapportserie där

författarna står för innehållet. I SKA15 ingår [en specialrapport \(11/2015\) med titeln "Analys av miljöförhållanden – SKA 15"](#), som är utgångspunkt för den här artikeln. Gynnsam bevarandestatus för skogen är en viktig miljökonsekvens. Scenariot "Dubbla naturvårdsarealer" borde tagit detta i beaktande, men har inte gjort det. Visserligen blir den areal som undantas från skogsbruk större än 20% med "Dubbla naturvårdsarealer" (33%?) men det blir trots detta långtifrån tillräckligt med naturtypsareal (20%) enligt SKA15s (något trubbiga) beräkningar.

Av figurerna 2.4 och 2.5 framgår att arealen "naturtyper" kommer att sjunka väsentligt till ca 2025 för att sedan plana ut på en nivå som verkar ligga på drygt en fjärdedel av den enligt Artdatabanken behövliga. Andelen är säkert lägre för några specifika naturtyper. I scenariot "Dubbla naturvårdsarealer" jämfört med "Dagens skogsbruk" minskar arealen naturtyper nästan lika snabbt i den nära framtiden, men minskningen reduceras med en fjärdedel på längre sikt.

Rapporten uttrycker det (sid 18): "Inget av scenarierna leder alltså till att all befintlig naturtypsklassad areal blir undantagen från skogsbruk. Till det ska läggas att *det behövs ytterligare 2,5 miljoner hektar för att nå det önskvärda referensvärdet* enligt Habitatdirektivet." Dock framför rapporten skäl att tro att rapporten något överdriver den troliga nedgången av naturtypsareal. Tex har inte att annan skog undantagen från skogsbruk så småningom kanske (troligen) omvandlas till naturtyper beaktats, utan enbart avverkning. På mycket lång sikt kan därför arealen naturtyper börja öka igen men knappast för 2030.

Rapporten tar upp mycket annat än naturtyper, exempelvis visar bara 2 av 45 figurer naturtyper, vilket bör tolkas som att naturtyper inte ses som en dominerande komponent i den skogliga naturvården.

Naturtyper verkar inte positiva för mångfalden

En mycket intressant observation i rapporten är att "naturtyp" inte verkar vara en positiv karaktär för bevarande av arter. Rapporten studerar scenariot "dubbel naturvård". I Tabell 2.3 (sid 20) står att när i scenariot "dubbel naturvårdsareal" så undantas ytterligare 3786 tusen hektar från skogsbruk, men av denna nya naturvårdsareal blir endast 494 tusen hektar naturtypsklassad, detta är 13% av den tillkommande naturvårdsarealen. Detta rimmar dåligt med uppfattningen av de forskare Artdatabanken sätter sin lit till att det fordras att 20% av arealen är naturtyper för att arternas krav skall tillgodoses och att arealen för naturtyp är otillfredställande redan idag. Den tillkommande naturvårdsarealen fördelning beskrivs på sid 9 så här: "Den tillkommande arealen placeras ut per beräkningsområde så att naturvårdsarealernas andel av den totala produktiva skogsmarken blir lika stor i alla beräkningsområden. Urvalet görs genom att summera förekomsten av ett antal variabler som indikatorer för biologisk mångfald, där ytor med högst värde väljs till avsedd areal är nådd." De variabler som indikerar biologisk mångfald pekar alltså inte på naturtypsarea, dvs kriteriet naturtyp är inte nära korrelerat med andra kriterier på biologisk mångfald i den situation vi har idag, när det är otillfredställande arealer av naturtyper. *Min tolkning av detta är att arealbehovet för naturtyper kraftigt överdrivits. Arternas uppfattning om naturtypsbehovet förefaller inte stämma med uppfattningen hos de forskare Artdatabanken fäster sin tillit till!*

Arealen för naturtyper kan bli större än vad SKA15 redovisar

Det finns utrymme för att undanta större arealer till naturtyper än vad SKA15 redovisar. Rapporten skriver (sid 21) "I teorin går det också att tänka sig omfördelning mellan virkesproduktionsmark och frivilliga avsättningar och hänsynsytor för att på ett mer effektivt sätt undanta areal som idag är naturtypsklassad eller har förutsättningar att bli det från skogsbruk. Det finns också en politisk målsättning att undanta ytterligare 150 000 hektar produktiv skogsmark som formellt skyddad mark och ytterligare 200 000 hektar produktiv skogsmark som frivilliga avsättningar (Regeringsbeslut M2014/596/Nm). Det arbetet skulle kunna inriktas mot dessa. Observera också att naturtypsklassad areal förekommer även på areal som inte är produktiv skogsmark". Men även om arealen kan ökas kommer den knappast i närheten av de 20% som anses behövas enbart för naturtypsareal och innebär dessutom att utrymmet för att undanta andra arealer från skogsbruk minskar i en grad som inte är förenlig med de ambitioner en fördubblad naturvårdsareal innebär.

I tabell 2.3 noteras att över hälften av naturvårdsarealen i formellt skyddade områden riktats mot naturtyper. Detta tolkar jag som att *reservat är det effektivaste sättet att bevara de mest angelägna delarna av naturtypskogen*, särskilt eftersom vissa naturtyper och lokaliseringar är mer önskvärda än andra. Jag tycker det verkar en bra idé att genomföra det tillkommande formella skyddet på 150000 hektar, och att detta till mer än hälften går till naturtypsarealer, och att vid ansträngningar att höja

arealen naturtyper satsa huvudsakligen på åtgärder där markägarna får kompensation. Detta är särskilt viktigt eftersom prioriteringarna bör sättas på naturtypsarealer det är mest ont om.

På mycket lång sikt övergår en väsentlig del av icke brukad skog till naturtyp. Detta är inte utrett. Men på så lång sikt (säg bortom 2050) kommer säkert nya begrepp och regler att ha ersatt de nuvarande så det är inte särskilt meningsfullt att ha en attityd att svenska skog kommer att uppnå gynnsam bevarandestatus, fast inte till 2020.

Andra konsekvensanalyser

I olika sammanhang används motsvarande analyser (framskrivningar under olika antaganden), framförallt olika versioner av Heureka, som beskrivs till exempel i "Future Forest". Mig veterligen finns ingen sådan analys som resulterar i att gynnsam bevarandestatus för skogens naturtyper ens tillnärmelsevis uppfylls, arealen naturtyper tycks försämrats med tiden även i scenarier som förutsätter ökade naturvårdsinsatser. Känner någon till existensen av en framskrivande analys med en från nuläget ökande total areal av naturtyper, så var vänlig upplys mig!

Areal som naturtyperna bör nå är "känt" sedan länge

Samhället (Regering, Riksdag, Miljöberedning, Naturvårdsverk, länsstyrelser, SLU(Artdatabanken, Miljöanalys) och Skogsstyrelse) har i princip känt till hur stor bristen var och hur den utvecklades (ungefär som konsekvensanalyserna visar) sedan 2008. Diskussioner på Skogsstyrelsen i anslutning till Angelstams kvantifieringar var igång redan 1997. Men ingen har lyft kvantifieringen, eller snarare tycks "man" "inte velat veta". Även idag väljer "man" att inte lyfta problemet, annars skulle något konsekvensscenario i linje med statsmakternas formella beslut att naturtyperna *skall* nå gynnsam bevarandestatus ha presenterats det föregående decenniet, senaste chansen var i samband med SKA15. Inte ens artdatabankens personal lyfter kravet när de har chansen. Exempelvis skriver **Sebastian Sundberg** i en artikel "är vi inne i det sjätte stora artutdöendet" (Miljötrender 2015, SLU, sid 40): "I Sverige behövs en fortsatt satsning på åtgärder inom skogen och skogsbruket med målet att 17 procent av den produktiva skogsmarken ska vara långsiktigt skyddad". De knappt 17 %, som enligt SKA15 är undantaget från skogsbruk, omfattar inte mer än kanske 7% av de 20% behövliga naturtyperna. Men problemet som Sundberg pekar på är att skyddet inte är tillräckligt långsiktigt, inte att det är för låg areal. Att de ungefärliga konsekvenserna på skogen inte uppskattats under förutsättning att gynnsam bevarandestatus *verkligen* har konsekvenser. De slutsatser som dras på grundval av tex SKA15 blir då fel om Sverige nu skulle fatta ett allvarligt menat beslut kravet på gynnsam bevarandestatus verkligen *skall* följas, dvs för utnyttjande av SKA15 (t ex ett beslut att göra en stor investering i ny vedförbrukande industri i Sverige) är Sverige bundet att i stort negligera habitatdirektivet. Det känns riktigt att uttrycka detta som att "Sverige" "medvetet" inte *vill* uppfylla habitatdirektivets krav. Art- och habitatdirektivet fordrar inte att gynnsam bevarandestatus uppfylls om det finns viktiga skäl emot och det finns i detta fall vägande skäl att inte uppfylla direktivet. Fast det känns förståeligt om några tycker det är tillspetsat formulerat. Det går inte att utpeka enstaka personer som inte vill följa direktivet, de som vetat eller misstänkt att direktivet inte skulle följas har nog bara försökt skjuta frågan ifrån sig. Det är *kollektivet* "Sverige" som inte "*vill*". I den mån ansvaret skall läggas på någon är det nog Naturvårdsverket, som utdelat och formulerat uppdraget, varit mottagare av resultaten, och vidarebefordrat rapporteringen till EU utan att fästa uppmärksamheten på hur stora arealer det rör sig om och troligen inte heller fäst Skogsstyrelsens uppmärksamhet på det. Att ingen ville lyfta begreppet *naturtyp*, och därmed inte heller de areella kraven, beror delvis på att "*naturtyp*" var nästan fullständigt okänt för Skogsverige hösten 2014. och inte heller passar ihop med etablerade klassificeringar av skogstyper. Jag har ibland likställt arealbehovet= referensvärdet med kravet för gynnsam bevarandestatus, men en del andra krav måste också vara uppfyllda. Jag tror dock detta kan sägas ha ganska liten betydelse, och uppnår man inte arealen så uppnår man inte heller gynnsam bevarandestatus.

EUs roll. Jag saxar ur referat av en analys resultat olika aktörers argument enligt Ylva Ugglå i Skog & Framtid (SLU) 2015 nr 2 sid 22-23: "*såsom EU-direktiven är skrivna, skulle de i princip göra det*

omöjligt att över huvud taget bedriva skogsbruk. Detta har uppmärksammats av *EU-kommissionen som därför förordar en pragmatisk tillämpning av direktiven. Med det menas att man inte kräver att precis alla habitat måste skyddas utan att det i stället är funktionaliteten i ekosystemen som ska skyddas.* EU har mig veterligen inte reagerat med märkbar styrka på att det blev uppenbart 2013 att Sverige inte har för avsikt att nå gynnsam bevarandestatus, och därigenom antytt att det inte ses som problematiskt. Ur den synpunkten kanske det är förståeligt att Sverige inte vill lyfta frågan och provocera en reaktion från EU. Men detta verkar ändå på mig som ett oacceptabelt kortsiktigt resonemang som i för hög grad nedprioriterar öppenhet, transparens och ärlighet.

Regeringen har fastställt preciseringar av miljö kvalitetsmålet Levande skogar. En av dessa mål är att Naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till skogslandskapet har gynnsam bevarandestatus. <http://www.miljomal.se/sv/Miljomalen/12-Levande-skogar/Preciseringar-av-Levande-skogar/> .

En mildare tolkning är att Sverige/skogsstyrelsen visserligen vill följa habitatdirektivet, men inte accepterar Artdatabankens tolkning av det. En annan tolkning är att det finns en samsyn mellan bevarandebestyrarna, skogsbruk och Skogsstyrelse om att gammelträd är viktiga och att antalet sådana träd faktiskt. Detta formuleras på <https://hermansundqvist.wordpress.com/2015/10/30/ovantad-samsyn-om-ekologiskt-vardefulla-trad/>. Denna ökning av gammelskogar/gammelträd liksom ökningen av död ved leder rimligen till att behovet av bevarande/tillskapande av formella naturtyper minskar. Man kan kanske säga att funktionaliteten kan uppnås. Men detta är dels en osäker tolkning, dels finns inte beräkningar, dels minskar enligt SKA15 naturtypsarealen snabbt för närvarande vilket knappast indikerar styrning mot att öka arealen, och dels tar det så lång tid att det blir meningslöst, regelverket om gynnsam bevarandestatus lär inte överleva tillräckligt länge.

Sverige avser inte att uppnå gynnsam bevarandestatus för naturtyper

Personligen tycker jag det är mycket förnuftigt av det svenska samhället att inte försöka tillämpa Artdatabankens krav på skogens naturtyper för gynnsam bevarandestatus, eftersom skogsarterna nu verkar klara sig ändå och inte fullfylla Artdatabankens tidigare dystra spådomar, se <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/Redlistedforestspecies.htm>. Som jag ser det innebär ett genomförande av Artdatabankens (=EUs) naturtypskrav att fördärva storleksordningen en tiondel av Skogens skogproduktionspotential. Detta borde studerats, diskuterats och motiveras långt grundligare innan det betraktats som ett seriöst alternativ värt att analyseras i SKA15. Detta önskemål om en mer nyanserad och utförligare analys med samverkan med andra än bevarandexperterna före ställningstagande av SKA15 är nog förståeligt. Kravet från Artdatabanken kan nog betraktas som övergående, regelverk och specifikationer är sällan uthålliga och tillämpningarna ändras. Detta gäller nog i särskilt hög grad bevarandebiologi. Dessutom tvivlar jag på att det föreligger ett absolut bindande krav från EU att åstadkomma tillräcklig areal för naturtyper för att uppnå gynnsam bevarandestatus, jag tvivlar på att det vore "fördragsbrott" att inte göra det, och skulle gärna se detta utrett i sammanhanget.

Visserligen behöver inte SKA15 reflektera skogsstyrelsens ställningstagande, men vad skogsstyrelsens generaldirektör tycker om SKA15 ligger mycket nära ett ställningstagande från Skogsstyrelsen och vad GD tycker klagas här:

 Skogsstyrelsen and 2 others Retweeted

Monika Stridsman @MonikaStridsman · Nov 4

De skogliga konsekvensanalyserna SKA15 kommer vara ett bra beslutsunderlag i det nationella skogsprogrammet! #ska15

Om Sverige skulle eftersträva att skogen får gynnsam bevarandestatus är SKA15 inget bra beslutsunderlag. Alltså eftersträvar Sverige inte gynnsam bevarandestatus för Skogen enligt Artdatabankens tolkning! Ett av hjärtana är förresten från mig, jag tycker det är bra att skogsstyrelsens GD tycker vi klarar oss bra utan att uppfylla habitatdirektivet i Artdatabankens tolkning!

Även landsbygdsministern har uttalat sig positivt om SKA15 som ett underlag för det nationella skogsprogrammet, dvs givit sanktion för att gynnsam bevarandestatus för svensk skog inte kommer att nås.

Jag tror att "naturtypskogsarealen" kommer att bli större om några decennier än vad SKA15 "Dagens skogsbruk" gör sannolikt. Detta om en mer nyanserad framskrivning av arealen naturtyper görs och redan i princip fattade beslut beaktades. Rapporten pekar på några skäl. Dessutom borde kvalitén av naturtypsarealen och inte bara kvantiteten beaktas och Artdatabanken borde ta med att lägre areal kan kompenseras med högre kvalitet. Det kan vara dålig resurseffektivitet att eftersträva ökad areal på bekostnad av skötsel av naturvårdsarealer, såsom lätt blir fallet om man utgår från SKAs arealanalyser. Även om jag tror SKA15 beräkningarna gör en för låg prognos av naturtypernas framtid, så är den inte mycket för låg och ändrar inte min slutsatser: *Att Sverige för närvarande inte avser att följa habitatdirektivet; att detta är förnuftigt av Sverige; att det nog är taktiskt riktigt att inte sätta strålkastarljuset på det; men att detta medverkar till ett oärligare och mindre uppriktigt samhälle.*

Den förutspådda starka nedgången av naturtypad skog i den nära framtiden verkar inte lyhörd mot diverse krav. Att bevara något av det gamla – fast inte så mycket som 20% - tycker jag verkar vara en god idé. Metoder utvecklas att mer detaljerat inventera och specificera detaljer i naturtyperna. Även om fem procent av naturtyperna i genomsnitt skulle bevaras, så innebär det inte fem procent av alla naturtyper. Mot bakgrund av detta föreställer jag mig att nya mer specifika "akuta" skyddsbehov inom naturtyperna kan framställas, och då bör resurser finnas.

Det enda som den fördjupade utvärderingen om Levande skogar kommer fram till är att det behövs analys av styrmedel och sånt, vilket inte indikerar någon egentlig vilja att komma närmare gynnsam bevarandestatus. Ett stort äskande för naturreservat skulle vara trovärdigare. Regeringens fastställda mål för levande skogar är uppenbarligen helt verklighetsfrämmande, gynnsam bevarandestatus för alla arter inom nationen kommer aldrig att uppnås, och det är djupt onaturligt som mål (naturen är dynamiskt fluktuerande). Vad jag tycker behövs är ökning av anslaget för bildande av skogliga naturreservat med en skrivning att ökningens huvudsyfte är att bromsa nedgången i areal av naturtyper. Reservat har också med politisk ärlighet att göra. Reservat kostar pengar och vill samhället ha mycket och specifikt, så måste samhället också betala. Det är ärligt av Statsmakterna att inte fiffla, så att kostnaderna osynliggörs i statsbudgeten. Skattebetalarna måste känna av det. Normal skogsskötsel bör inte i någon större omfattning jämföras med meningen i principen "förearen betalar".

Att Naturvårdsverket kallar sin rapport om miljö kvalitetsmålen "[Mål i sikte. Analys och bedömning av de 16 miljö kvalitetsmålen i fördjupad utvärdering 2015](#)" ger åtta målsvariga myndigheter en bild

av hur miljön mår och om styrmedel och åtgärder gett önskad miljöeffekt. understryker att Naturvårdsverket inte räknar in gynnsam bevarandestatus för våra skogar, som ju knappast är i sikte.

Vad jag tycker att skogsstyrelsen skulle göra vore att ta upp en diskussion och ge ett uppdrag från någon från Artdatabanken fristående för att klargöra om de 20%en naturtyper verkligen behövs eller är tillräckligt vetenskapligt motiverade mot bakgrund av de stora konsekvenserna, det kanske räcker med t ex fem procent av varje naturtyp. Om skogsstyrelsen försöker sänka ribban kan man inte längre påstå att Skogsstyrelsen inte eftersträvar gynnsam bevarandestatus för den svenska skogen.

Levande skogar, fördjupad utvärdering, vilka krav som ställs av vem?

Skogsstyrelsen har behandlat naturtypsbehovet i en fördjupad utvärdering av miljömålet "Levande skogar". [Jag sände ett remissvar på en remissversion inför den fördjupade utvärderingen](#) eftersom jag ansåg kraven på naturtyper för stora. I mitt svar ingår en utförlig lista på vad Skogsstyrelsen skulle kunna göra för att tillmötesgå kraven. Skogsstyrelsen har inte reagerat annat än att något diffust konstatera att de nuvarande verktygen inte räcker. Skogsstyrelsen har inte i tillräcklig grad fäst uppmärksamhet på att kraven verkar helt ouppfyllbara och kräver orimliga verktyg, åtminstone i ett rimligt tidsperspektiv (<50 år). Inte heller har man gjort ett allvarligt försök att skissera vad som skulle krävas.

http://www.miljomal.se/Global/24_las_mer/rapporter/malansvariga_myndigheter/2015/au2015-per-mkm/levande-skogar-2015.pdf.

Samhället borde agera ärligare och med mindre dubbelmoral

Samhället borde ha en uppriktigare fasad. Tänker samhället inte genomföra något skall det uttalas klarare, istället för att ge sken av att det är på gång och erkänna en idé utan att egentligen mena det. Det är dubbelmoral att på högsta nivå att deklarerar att man eftersträvar att fylla ett specificerat mål, även om det tar lite tid, när man faktiskt (förnuftigt nog) inte eftersträvar det. Det visar dubbelmoral från Skogsstyrelsen att avstå från ett konsekvensscenario i SKA15 eller på annat sätt, som uppfyller Artdatabankens kravlista för att uppfylla EUs regelverk. Att samhället inte uppträder ärligt undergräver medborgarnas egen "ärlighet" och förtroende. Själv tycker jag att "samhället" i vid bemärkelse inte lever upp till de krav som fordras för att civilisationens uthållighet skall te sig trolig. Detta leder till att andan i det svenska samhället blir mer korrupt (vilket minskar attraktiviteten för stora investeringar av olika slag inklusive skogsindustri). Behandlingen av Naturtyper är en mycket liten del i detta.

Men det är ett lysande exempel på att samspel mellan miljöanalytforskare och samhälle fungerar klandervärt dåligt att denna fråga är mer eller mindre tabu att diskutera (tigs ihjäl och döljs).

Jag tror att EUs fyrkantiga art- och habitat direktiv i kombination med EUs ofta fundamentalistiska kompromisslösa agerande och oviljan att låta ansvaret för svåra avvägningar ligga hos riksdagen utan att hotet om fördragsbrott ständigt och ihärdigt aktiveras är en av de viktiga drivfjädrarna till dubbelmoral.

Det vore bättre att sätta realistiska, förnuftsbaserade och i förhållande till konsekvenserna väl motiverade mål, som det finns en rimlig chans att nå inom den överskådbara framtiden.

Det minskar förtroende för rödlista och artdatabank generellt att de ger underlag för krav som inte kan uppnås och är vetenskapligt dåligt motiverade. Det går sämre att få skogsbruket med på noterna, lyhördheten och samarbetet blir sämre. Om det ändå inte går att tillmötesgå *ett* krav varför skall man tillmötesgå *något*?

Hur drivs skogsbruket?

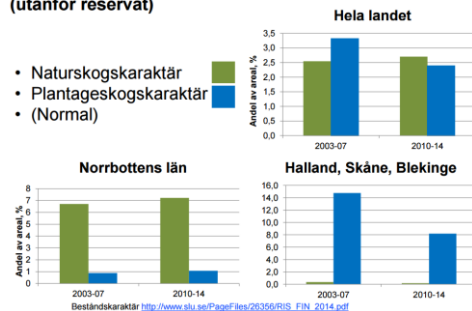
En drivkraft är incitamentet att avverka naturtyper medan skogsbrukaren kan innan "tumskruvorna" dras åt ytterligare. Ett annat incitament är att göra gallringsurtag ur skog som är eller snart blir naturtyp. Då blir den inte naturtyp vid framtida anmälan om slutavverkning eller myndigheternas övervägande om skyddsvärda skogar. Detta kan medföra att gammalträäd blir vanligare och kalhyggen

sällsyntare än utan detta incitament, så det har en del positiva sidor ur Naturvårdssynpunkt. Skogen skulle kunna hålla mer kol borta från atmosfären om en gallring till gjordes innan slutavverkning och det skulle vara positivt för många arter, kanske positivare än att hålla på de formella naturtypskraven.

En betraktelse om var naturtypsinsatsen bör göras

Anna-Lena Axelsson visade i en föredragning på <http://www.ksla.se/wp-content/uploads/2015/09/Anna-Lena-Axelsson.pdf> en bild som gjorde intryck på mig. Andelen skog med "plantagekaraktär" är väldigt mycket lägre än man får ett intryck av när man tar del av material från Naturskyddsföreningen eller Skydda Skogen. Det rör sig om 2-3 procent av arealen (utanför reservat). Men det finns drastiska skillnader mellan landsändar. I Halland, Skåne och Blekinge rör det sig om några promille av skogsarealen som har naturskogskaraktär. Detta antyder för mig mycket klart att prioriteringarna för de reservat som avsätts till naturtyper bör till största delen ligga söderut!

Produktiv skogsmark av natur- eller plantageskogskaraktär (utanför reservat)

Hur mycket tycker jag skall vara naturtyper?

Givet att Sverige totalt siktar på minst 16% icke brukad skog på produktiv skogsmark (mer på icke produktiv mark) tycker jag det verkar vettigt med en inriktning så att det eftersträvas fem procent av varje naturtyp, inklusive de delnaturtyper western taiga sönderfaller i och gärna med hjälp av NILS ännu bättre specificerat. Jag tror utan annat underlag än intuition att det räcker med fem procent för arterna, och eftersom jag tror på en minskad ambitionsnivå utan att specificera hur mycket, så är fem procent tillräcklig motiverat. En del av arternas livsutrymme finns i de återstående 11 % av den icke brukade skogen, en del i den brukade skogen och en del i vad som inte klassas som produktiv skogsmark, så fem procent är inte totalt livsutrymme. Det kanske inte går att klarlägga hur stor areal naturtyper som fanns "före industrialiseringen", men Artdatabanken har ju lyckats med specificeringen. På mycket lång sikt ökar naturtypsarealen i den icke brukade skogen även om det inte sker i den nära framtiden, det finns dock ingen kalkyl på hur mycket, när eller fördelning på olika naturtyper. Det är nog så att det är för sent (systemet är för trögt) att ändra SKA15s spådomar fram till 2020, och det torde då vara helt orealistiskt att sätta ribban mycket högre än fem procent. För några specificerade naturtyper går det kanske inte att nå upp till ens fem procent, men det bör tas med jämnmood om man gjort ett allvarligt försök.

SKA versus skogsträdsförädling

Detta stycke hänger inte ihop med ovanstående. Men jag vill ändå framföra det. Skogsbruket använder förädlad material och detta blir kontinuerligt bättre. Detta fodrar inga vetenskapliga framsteg, vetenskapen finns redan. Förädlingsarbete och fröplantager kostar, det betalas av skogsbruket med visst bistånd från staten när det gäller långsiktig förädling idag och sedan decennier och ingår i "dagens skogsbruk". Därutöver tar det tid, de ackumulerade genetiska framstegen är av storleksordningen 0.3-0.4 procent produktionsökning per år för förädlad material i hundra år framåt. En marginell ökning i framstegstakten kan göras med forskningsframsteg, vad som varit aktuellt sedan mer än ett halvsekel, men aldrig realiserats i den grad som fordras för kommersialisering i nämnvärd skala, är vegetativ förökning. Säkerhetsskäl talar för att inte öka framstegstakten snabbare, man kommer då riskabelt långt från vad som är väl beprövat på basis av långsiktig

fältförsök. Men all skog är inte förädlat material och det tar mycket lång tid mellan framsteg i förädlingen och skörd. Jag tror att SKA15 tagit förädlingseffekten i beaktande.

Invändningar och samråd

Tre insatta tjänstehen på Skogsstyrelsen, vars synpunkter jag tagit del av, har tagit del av en tidigare version av detta och det har inte föranlett några ändringar utöver de begränsade ändringar som gjorts! Men det är klart att det finns utrymme för vidare dialog. Jag försöker här stimulera till en sådan.

Dag Lindgren, professor emeritus.